

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5819/24
בג"ץ 27156-08-24
בג"ץ 55368-08-24

1. התנועה למען איכות השלטון בישראל
 2. פורום חומת מגן לדמוקרטיה
- ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ואח'
מרחוב יפו 208 ירושלים, ת"ד 36054, 9136001
טל': 02-50000073 ; פקס: 02-50000076

העותרים בבג"ץ 5819/24

ישראל חופשית
ע"י ב"כ עוה"ד חגי קלעי ואח'
מרחוב מזא"ה 22א תל אביב-יפו
טל': 03-9070770 ; פקס: 03-9070771
דוא"ל: office@kalai-rosen.com

העותרת בבג"ץ 27156-08-24

1. רותם סיון-הופמן
 2. מיכל הדס
 3. עפרי דון-טופילד
 4. נעמה גלבר
 5. דלית כסלו-ספקטור
 6. טל סיון-צפורין
- העומדות בראש תנועת "אמא ערה"
ע"י ב"כ עוה"ד גלעד ברנע
מרח' קומפורט 11/21, תל אביב-יפו, 6694924
טל': 03-6135135 ; פקס: 03-6135135
דוא"ל: gilad_b@netvision.net.il

העותרות בבג"ץ 55368-08-24

נ ג ד

1. שר הביטחון
 2. ממשלת ישראל
 3. ראש המטה הכללי
 4. ראש אגף כוח אדם בצה"ל
 5. מפקד יחידת תכנון וכח אדם באכ"א
 6. הפרקליטה הצבאית הראשית
 7. היועצת המשפטית לממשלה
 8. שר החינוך
- באמצעות פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון: 073-3925590 ; פקס: 02-6467011
9. איחוד הישיבות באר"י
- ע"י ב"כ עוה"ד שמואל הורביץ
טל': 02-5020565 ; פקס: 02-5000462

המשיבים בבג"ץ 5819/24

1. מפקדת מיטב
2. ראש המטה הכללי
3. ראש אגף כוח אדם בצה"ל
4. רח"ט תכנון ומנהל כוח אדם באכ"א
5. הפרקליטה הצבאית הראשית
6. שר הביטחון
7. היועץ המשפטי למערכת הביטחון
באמצעות פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון : 073-3925590 ; פקס : 02-6467011
8. איחוד הישיבות באר"י
ע"י ב"כ עוה"ד שמואל הורביץ
טל' : 02-5020565 ; פקס : 02-5000462

המשיבים בבג"ץ 27156-08-24

1. ממשלת ישראל
2. צבא ההגנה לישראל
3. שר הביטחון
4. ראש המטה הכללי
5. ראש אגף כח אדם
6. היועצת המשפטית לממשלה
באמצעות פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים
טלפון : 073-3925590 ; פקס : 02-6467011
7. איחוד הישיבות באר"י
ע"י ב"כ עוה"ד שמואל הורביץ
טל' : 02-5020565 ; פקס : 02-5000462

המשיבים בבג"ץ 55368-08-24

תגובה לבקשות לפי פקודת בזיון בית המשפט מטעם המשיבים 6-1

1. בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד מיום 5.1.26 ומיום 7.1.26, ובהתאם לארכה שניתנה, מתכבדים המשיבים 6-1 (להלן : **המשיבים**) להגיש את תגובתם לבקשות לפי פקודת בזיון בית המשפט (להלן : **בקשות הבזיון** או **הבקשות**).
 2. עניינה של בקשת הבזיון מטעם העותרים בבג"ץ 5819/24 הינה "לכוף את המשיבים 2-1, שר הביטחון וממשלת ישראל, וכן את ראש ממשלת ישראל העומד בראש המשיבה 2, בכל סנקציה מתאימה בהתאם לקבוע בפקודת הבזיון, ולהורות להם לציית באופן מיידי לצו המוחלט שניתן במסגרת פסק הדין בהליך שבכותרת מיום 19.11.2025 (בפס' 80 לפסק דינו של המשנה לנשיאה כב' השופט סולברג). על פי הצו המוחלט, נדרשה המשיבה 2 לגבש, בתוך 45 ימים מיום מתן פסק הדין, קרי – עד ליום 4.1.2025 – "מדיניות אפקטיבית" שתעמוד בעקרונות שפורטו בפסק הדין בפסקה 67, והכל כפי שיפורט להלן".
- כן התבקשו המשיבים להתייחס לבקשת העותרת בבג"ץ 27156-08-24, למתן צווים מן הצדק לפי סעיף 15 לחוק-יסוד : השפיטה וכן על פי פקודת הבזיון, ואלה הצווים המבוקשים במסגרת בקשה זו :

1. להורות למשיבי המדינה להעביר לאלתר את רשימת כלל העריקים, חייבי הגיוס שמפרים צו גיוס, לכלל הרשויות הרלוונטיות, לרבות: כלל הרשויות המקומיות; משרד החינוך; משרד התחבורה; משרד הבינוי והשיכון; משרד האוצר; משרד הכלכלה; משרד הרווחה.

2. להורות לכלל הרשויות הציבוריות לחדול באופן מיידי מהענקת הטבות ותמיכות למי שנמנים על הרשימות שהועברו כאמור לעיל.

3. להורות למשטרה להפעיל את סמכותה מכח לחוק שירות ביטחון, כלפי משתמטים ועריקים מן הציבור החרדי, ולגבש מדיניות אכיפה אפקטיבית שתגשים את תכלית הסעיף לסייע בידי רשויות הצבא לקיים את חובת אכיפת הגיוס, והכל באופן שוויוני.

3. הבקשות הוגשו על רקע פסק דין שניתן ביום 19.11.25 בעתירות שבכותרת, על-ידי הרכב מורחב של בית המשפט העליון (להלן: **פסק הדין**), שעניינו ביישום פסק הדין שניתן בבג"ץ 6198/23 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משרד הביטחון** מיום 25.6.24. פסק הדין בבג"ץ 6198/23 עסק בעיקרו באי-אכיפת חובת הגיוס לצה"ל על בני הציבור החרדי, על רקע פקיעתו של פרק ג' לחוק שירות ביטחון.

4. נקדים אחרית לראשית ונבהיר כי לעמדת היועצת המשפטית לממשלה ממכלול הנסיבות שיפורט להלן, עולה שהממשלה הפרה את פסק הדין. הממשלה לא פעלה לבצע את פסק הדין והסעדים האופרטיביים שהופנו כלפיה, ואף לא הביעה כוונה כלשהי לקיים את פסק הדין.

5. יודגש, כי התנהלות זו מהווה סכנה של ממש לקיומו של המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל ובכלל זאת לעקרון הפרדת הרשויות. הפרת צווים שיפוטיים, תוך שעולה שאין כל כוונה של ממש לקיימם, בלא פנייה מסודרת לבית המשפט הנכבד לקבלת ארכה לביצוע הצו השיפוטי, ובפרט שעה שהמפרים הם ראש הממשלה וממשלת ישראל, משמעותה היא ריקון מתוכן של יכולתן של ערכאות שיפוטיות לקיים ביקורת שיפוטית אפקטיבית על פעולות הממשלה. בנסיבות אלה, בהיעדר ציות לפסק הדין, הוא מאבד מהמשמעות המעשית שלו.

התנהלות זו פוגעת באחד מעמודי התווך של השיטה הדמוקרטית בישראל - עקרון הפרדת הרשויות - ומערערת את מערך האיזונים והבלמים ההכרחי לקיומו של שלטון דמוקרטי מתפקד. כאשר הרשות המבצעת אינה רואה עצמה כפופה לצווים שיפוטיים, נשללת מן הרשות השופטת יכולתה למלא את תפקידה החוקתי כגורם המפקח על חוקיות פעולות השלטון, ונפתח פתח מסוכן לשלטון כוח בלתי מרוסן.

הדברים מקבלים משנה תוקף, לנוכח ההצהרות של חלק משרי הממשלה אשר קוראים בפומבי לא לציית לצווים שיפוטיים מסוימים של בית המשפט הנכבד, ללא שדברים אלה זוכים לגינוי או התנערות פומבית מצד ראש הממשלה. הצהרות מעין אלה מערערות את עקרון שלטון החוק ועושות דה-לגיטימציה למערכת המשפט כולה, ויש בהן גם כדי להשליך על ענייננו.

הכל כפי שיפורט להלן.

א. עיקרי פסק הדין

6. פסק הדין קבע, כי דין העתירות בעיקרו של דבר – להתקבל.

בתוך כך, ניתן צו מוחלט המחייב את גורמי המדינה לנקוט פעולות משמעותיות לאכיפת חובת הגיוס באופן שוויוני, בין היתר באמצעות הליכים פליליים אפקטיביים. בהתייחס להליכי האכיפה הפליליים ציין בית המשפט כי אכן הושקה תכנית גיוס ואכיפה צבאית לגיוס בני החברה החרדית ובוצעו פעולות אכיפה מסוימות לטובת יצירת תשתית לאכיפה אפקטיבית. אולם, פעולות אלה אינן מספיקות, מדובר "בקצה הקרחון" ו"קשה לומר אפוא, כי חובת הגיוס אכן נאכפת באופן שוויוני ואפקטיבי; הרחק מכך, ממש לא".

בהקשר זה נקבע כי "על משיבי המדינה לפעול בשקידה ראויה ובמהירות האפשרית, לשם נקיטת הליכים פליליים ממשיים כלפי מי שהוכרזו כמשתמטים מקרב בני הציבור החרדי; אמת מידה רלבנטית לכך, היא שנדרש להגיע בהקדם האפשרי, במסגרת המגבלות הקיימות (במונחי משאבים וכדומה), למצב שוויוני, כך ששיעור המשתמטים בני הציבור החרדי שנקט לגביהם הליך פלילי, לא יהיה נמוך מזה של ציבורים אחרים".

7. עוד נקבע כי לצד צעדי אכיפה ממשיים במישור הפלילי, אשר אותם נדרש הצבא לקדם בהקדם, תוך שיתוף פעולה עם המשטרה במקרה הצורך, על הממשלה לנקוט בפעולות משלימות נרחבות במישור האזרחי-כלכלי. בהקשר זה נקבע כי הממשלה אינה ממלאת אחר חובתה לפעול למימוש והגשמה של חובת גיוס שוויונית.

8. בהתייחס למישור האזרחי-כלכלי ניתן צו מוחלט, המורה לממשלה לפעול לנקיטת צעדי אכיפה אישיים אפקטיביים כלפי מי שהוצאו להם צווי גיוס ולא התייצבו בהתאם. **בהקשר זה נקבע כי על הממשלה לגבש, בתוך 45 ימים מיום מתן פסק הדין (קרי, עד ליום 4.1.26), מדיניות אכיפה אפקטיבית, שוויונית ומידתית. זאת, בין היתר, על בסיס עבודת המטה שנעשתה על ידי גורמי המקצוע שמנתה צעדים שונים שבסמכות הממשלה לנקוט, חלקם אף ללא צורך בחקיקה.** עוד נקבע כי ככלל, אין לאפשר המשך מתן הטבות שניתנות בקשר ישיר או עקיף, להשתמטות מחובת הגיוס.

לשלמות התמונה יצוין, כי להודעת העדכון שהוגשה מטעם המדינה בבג"ץ 5819/24 ביום 26.10.25, צורף מענה מטעם מזכיר הממשלה בו צוין, בין היתר כי "עמדת הממשלה, הנתמכת על ידי מערכת הביטחון, הינה כי יש להשלים בהקדם האפשרי את הליך החקיקה של הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 26) בקריאה שנייה ושלישית (להלן: תיקון 26) אשר קודמה במרחבי הסכמה עם הנהגת הציבור החרדי וכי זו הדרך היחידה להביא לגרף עלייה קבוע בגיוס לצה"ל מקרב הציבור החרדי בהתאם ליעדים שנקבעו בחוק, אל מול תמריצים, סנקציות והגבלות שונות הנכללים בחוק".

בהתייחס לאמור במכתב זה של מזכיר הממשלה, קבע בית המשפט הנכבד בפסק הדין כי "בהינתן שהצעת החוק – שבה טוענת הממשלה עצמה כי טמונה הדרך לפתרון הסוגיה – נוקבת בצעדי אכיפה אלה באופן מפורש, לא בנקל ניתן יהיה לקבל טיעון מטעם הממשלה, שלפיו צעדים כלכליים כאמור כלל אינם אפקטיביים לשיטתה".

עוד הבהיר בית המשפט הנכבד ביחס להצעת החוק שמקדמת הממשלה כי :

"אם כן, הממשלה, מתוקף החובות המוטלות עליה, אינה רשאית למשוך ידיה מהפעלת הסמכויות הנתונות לה, בהתאם לשיקול דעתה, ולהיפטר מחובתה למימוש והגשמה של הוראות חוק שירות בטחון בכלל, ושל חובת הגיוס בפרט; קל וחומר, שאין באפשרותה לעשות כן מבלי להתבסס על תשתית עובדתית, ובאין נימוק ענייני. בהבטחות לחקיקה עתידית, שבינתיים בוששת לבוא – אין כדי לפטור אותה מפעולות אשר מתחייבות תחת המצב החוקי הקיים. הימנעות כאמור, בהתאם למדיניות הנוכחית של הממשלה, אינה מנוגדת רק להוראות החוק והפסיקה, כמפורט לעיל; היא "חותרת למעשה נגד עצם קיומה של חובת הגיוס, אשר חלה באורח שוויוני על אזרחי המדינה" (בג"ץ 6198/23, פסקה 57 [נבו])."

ב. תמצית השתלשלות העניינים לאחר פסק הדין

9. ביום מתן פסק הדין, 19.11.25, הופץ פסק הדין על-ידי פרקליטות המדינה לכלל הגורמים הרלוונטיים בקרב משיבי המדינה, לרבות משרד ראש הממשלה, באמצעות הייעוץ המשפטי למשרד ראש הממשלה, כמקובל.

10. בהמשך לכך, ביום 25.11.2025 פנתה היועצת המשפטית לראש הממשלה במכתב, בו הובאו לידיעתו קביעות פסק הדין, ובפרט חובתה של הממשלה לפעול לגיוס שוויוני לצה"ל, וכן חובתה של הממשלה לגבש צעדי אכיפה אפקטיביים, משלימים לסמכויות האכיפה הנתונות בידי הצבא, כפי שנקבע בפסק הדין. עוד צוין, כי בית המשפט הנכבד הורה לממשלה לגבש בתוך 45 ימים מדיניות אכיפה אפקטיבית, שוויונית ומידתית, והובהר כי ככלל אין לאפשר המשך מתן הטבות הניתנות בקשר ישיר או עקיף להשתמטות מחובת הגיוס. **בהתאם לכך הובהר כי נדרש לקיים בדחיפות עבודת מטה ממשלתית, בהשתתפות כלל הגורמים הרלוונטיים – ובהם משרד ראש הממשלה, משרד הביטחון, משרד האוצר, משרד המשפטים וצה"ל – ולפי לוח הזמנים שנקבע בפסק הדין.** היועצת המשפטית לממשלה ציינה כי ישנה עבודת מטה שכבר נעשתה, בשיתוף כלל גורמי המקצוע הממשלתיים הרלוונטיים, לרבות הצעות לכלי אכיפה אזרחיים שניתן להפעיל בטווח הזמן המידי וללא צורך בחקיקה, והביעה נכונות להציג עבודה זו ולסייע לממשלה ביישום פסק הדין.

צילום מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה מיום 25.11.25 מצורף ומסומן מש/1.

11. ביום 10.12.2025 התקיים בראשות היועצת המשפטית לממשלה דיון מעקב בסוגיית גיוס תלמידי הישיבות (להלן: **דיון המעקב**), בהשתתפות נציגי צה"ל, מערכת הביטחון, הפרקליטות הצבאית, משטרת ישראל, ומשרדי הממשלה הרלוונטיים, אשר עסק במעקב אחרי יישום פסק הדין בבג"ץ 6198/23, כפי שאף התבקש במסגרת העתירות היישומיות (בג"ץ 5819/24).

צילום סיכום דיון המעקב בראשות היועצת המשפטית לממשלה מיום 10.12.25 מצורף ומסומן **מש/2**.

12. ביום 25.12.25 פנתה היועצת המשפטית לממשלה במכתב נוסף לראש הממשלה, שבו שבה והדגישה את הצורך **במתן הנחייתו המיידית של ראש הממשלה לגורמים הרלוונטיים לקידום העבודה הנדרשת בלוח הזמנים שנקבע, תוך חזרה על נכונות גורמי הייעוץ המשפטי לסייע ולהעמיד לרשות ראש הממשלה או הגורם שימונה כאחראי מטעמו את העבודה המקצועית שכבר בוצעה, ולסייע בכל הנדרש בעניין זה.** (ההדגשה הוספה – הח"מ)

צילום מכתבה של היועצת המשפטית לממשלה לראש הממשלה מיום 25.12.25 מצורף ומסומן **מש/3**.

עד למועד כתיבת שורות אלה, הפניות שלעיל לא זכו למענה.

13. ביום 4.1.26 התקיימה ישיבת ממשלה, אשר בסדר היום שהופץ לקראתה, נכלל דיון בנושא "צעדים כלכליים למימוש גיוס לצה"ל – דיון בהתאם לבג"ץ 5819/24 ואח"י". כפי שנמסר בהתייחסות מזכיר הממשלה, הדיון שהתקיים בנושא זה היה קצר, השתתפו בו חמישה שרים, והוא התקיים ללא נוכחות ראש הממשלה, שר הביטחון ושר האוצר.

על פי פרוטוקול ישיבת הממשלה השתתפו בה גם מזכיר הממשלה והמשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי). לאחר הצגת הנושא על ידי מזכיר הממשלה, הוא הדגיש שמדובר בדיון ראשון ובכוונת הממשלה לדון שוב בנושא בישיבותיה הבאות.

עוד ציין מזכיר הממשלה כי הממשלה וועדת החוץ והביטחון של הכנסת פועלות במרץ להשלים את תיקון מס' 26 לחוק שירות ביטחון הכולל בתוכו סנקציות מוסדיות ואישיות אשר יעודדו את הציבור החרדי לעמוד ביעדי הגיוס שייקבעו.

בנוסף, ציין המשנה ליועצת המשפטית לממשלה ציין שהממשלה מפרה את פסיקת בג"ץ.

צילום העומדים הרלוונטיים מפרוטוקול ישיבת הממשלה מיום 4.1.26 מצורף ומסומן **מש/4**.

14. לאחר קבלת בקשות הביזיון בעתירות שבכותרת, נעשתה פנייה למשיבי הממשלה והתבקשה התייחסותם. בהמשך לכך, ביום 7.1.26 התקבלה בפרקליטות המדינה התייחסות מאת מזכיר הממשלה לבקשת הביזיון.

צילום התייחסותו של מזכיר הממשלה מיום 7.1.26 מצורף ומסומן **מש/5**.

15. בהמשך לכך, התבקשו הבהרות וביום 8.1.26 נמסר ממזכיר הממשלה כי כפי שצוין בפרוטוקול ישיבה מיום 4.1.26 הממשלה עתידה לקיים דיון שוב בנושא ביום 18.1.26, בנוכחות הדרג הממשלתי הרלוונטי, שנעדר מהישיבה ביום 4.1.26. עוד צוין, כי "רק לאחר שראש הממשלה יסכם את הדיון בנושא וייתן הנחיותיו, ניתן יהיה לעדכן על המשך הפעולות בעניין".

צילום הודעת הדוא"ל מאת מזכיר הממשלה מיום 8.1.26 מצורף ומסומן מש/6.

ג. עמדת המשיבים

16. סעיף 6(1) לפקודת בזיון בית המשפט קובע כדלקמן:

"בית המשפט העליון, בית המשפט לפשעים חמורים, בית משפט מיוחד שנתכונן עפ"י סעיף 55 של דבר המלך במועצה על ארץ ישראל, 1922, בית המשפט המחוזי, בית-המשפט לקרקעות ובית-משפט השלום, תהא להם הסמכות לכוף אדם בקנס או במאסר לציית לכל צו שניתן על ידם והמצוה לעשות איזה מעשה או האוסר לעשות כל מעשה".

17. בית המשפט הנכבד חזר והדגיש בשורה של החלטות כי השימוש בכלי אכיפת זה, שפגיעתו עשויה להיות קשה, צריך להיות מוגבל רק למקרים מתאימים בלבד, שבהם פסק הדין כולל צו אופרטיבי ברור ומפורש, שאינו נתון במחלוקת, ולאחר שנמצא כי הופר באופן ברור וחד-משמעי (ראו, למשל בג"ץ 4299/13 **ברקוביץ נ' שר האוצר** (18.11.14); בג"ץ 4036/21 **עזבון יחיאל רדיע ז"ל נ' רשמת האגודות השיתופיות** (6.9.22)).

18. יצוין, כי הסנקציות המנויות בפקודת בזיון בית המשפט הן קנס או מאסר. אפשרות השימוש בסנקציות אלה ביחס למדינה מעוררת שאלות מורכבות, מהותיות ויישומיות. שאלה זו טרם הוכרעה בפסיקת בית המשפט הנכבד והיא נותרה בצריך עיון. ראו למשל בג"ץ 5100/94 **הוועדה הציבורית נגד עינויים בישראל נ' ממשלת ישראל** (6.9.99).

19. לצד זאת, יודגש המובן מאליו לפיו במדינת חוק, כלל רשויות המדינה, ובכללן הממשלה והעומד בראשה, מחויבים לכבד פסקי דין ולציית לצווים שיפוטניים שניתנים על-ידי בית משפט ולקיימם במהירות ראויה, ובמקרים בהם נקבע מועד ליישום פסק הדין, כמקרה דנן, בהתאם למועד שנקבע.

בהקשר זה נבקש להפנות לקביעתו של בית המשפט הנכבד – בהרכב מורחב של חמישה שופטים – שניתנה במסגרת בפסק דין משלים והחלטה בבקשה שהוגשה לפי פקודת בזיון בית המשפט. הבקשה הוגשה על רקע אי כינוס מליאת הכנסת בהקדם האפשרי על-ידי יו"ר הכנסת לצורך בחירת יו"ר קבוע לכנסת ה-23 (בג"ץ 2144/20 **התנועה למען איכות השלטון נ' יושב ראש הכנסת** (25.3.20)), וכך נקבע שם:

4. כיבוד שלטון החוק הוא יסוד המסד בכל משטר דמוקרטי והוא נבחן, בין היתר, בציות להחלטות וצווים שיפוטניים. חובת ציות זו מוטלת על הציבור כולו ורשויות השלטון אף הן אינן פטורות ממנה. אדרבא, על רשויות אלה מוטלת חובה כפולה ומכופלת לציית להחלטות ולצווים שיפוטניים והמשפט הישראלי, על מכלול ההסדרים הקבועים בו בהקשר זה, אימץ את הגישה הרווחת במשפט המקובל המייחסת חזקת הגינות לרשויות השלטון. ההנחה שביסוד חזקה זו היא כי פסק דין שניתן נגד המדינה יקוים כדבעי (אורי אהרונסון "אי-קיום החלטות בג"ץ ככשל מוסדי: הצעה למודל של אכיפה שיפוטית" משפט ועסקים יט 1271, 1285 (2016)). על הסכנות הטמונות באי-קיום צווים שיפוטניים על ידי רשויות השלטון כבר עמד בית משפט זה בצינינו:

"מדינה שבה רשות שלטונית נוטלת את החוק לידיה - ברצותה, מקיימת צו שיפוטי שניתן נגדה, וברצותה מתעלמת ממנו, היא מדינה שנזרעים בה זרעי פורענות ואנרכיה, ומתפתחת בה תרבות מסוכנת של שלטון כח ושרירות. רשות שלטונית היא נאמן הציבור, אשר "משלה אין לה ולא כלום" (בג"ץ 142/70 שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין, פ"ד כה(1) 325, 331 (1971)). ככזו, היא אמורה לשמש אות ומופת לכיבוד החוק ושלטון החוק. עיני הציבור נשואות לרשויות השלטון ולנושאי המשרה בהן. כיבוד ערכי החוק והמשפט, ופיתוח מסורת של הגנה על ערכי שלטון החוק מושפעים מהתנהגותם. אי קיום הדין, ואי ציות לפסקי דין על ידי רשות שלטונית טומנים בחובם פגיעה ערכית עמוקה לא רק בתשתית הפורמלית של סדרי השלטון והמשטר, אלא גם בליבה של המסורת ותרבות השלטון הראויה, המשמשים דוגמא ומופת להתנהגות הראויה של הפרט בחברה" (בג"ץ 4805/07 המרכז לפלורליזם יהודי-התנועה ליהדות מתקדמת בישראל נ' משרד החינוך, פ"ד סב(4) 571, 602-603 (2008)).

אכן, ידענו בעבר מקרים שבהם רשויות השלטון "גררו רגליים" בקיום צווי בית משפט וכן מקרים שבהם לא מילאו אחר צווים אלה בשל טענות לקושי ביישומם או באכיפתם או בשל הצורך בהתארגנות. אך מעולם עד היום לא אירע בדברי ימי המדינה שגורם שלטוני סירב בריש גלי ובהתרסה לקיים צו שיפוטי באומרו כי צו מצפוננו אינו מאפשר לו לקיים את פסק הדין. כך בחר לנהוג המשיב 1, שהינו אחד מסמלי השלטון (הגם שלעת הזו הוא מכהן בתפקידו מכוח דין הרציפות ובלא שנבחר לתפקיד), והפגיעה שגרם בהתנהגותו זו לאינטרס הציבורי בהבטחת שלטון החוק ובקיום פסקי דין וצווי בית משפט – אין שיעור לחומרתה. אם כך נוהג בעל השררה, מדוע ינהג אחרת האזרח מן השורה? (ראו והשוו: בג"ץ 4742/97 סיעת מר"צ בעיריית ירושלים

נ' השר לענייני דתות, [פורסם בנבו] פסקה 6 (15.12.1998)). ושאלה זו מהדהדת במלוא העוצמה בייחוד בימים הקשים הללו אשר בהם אנו מתמודדים עם התפרצות מגיפת נגיף הקורונה, והאזרחים נדרשים לציית להוראות ולמגבלות חסרות תקדים המוטלות עליהם, בין היתר, מכוח תקנות שעת חירום.

5. זהו מצב דברים שאין להשלים עמו ובמקום שבו מדובר בפגיעה חסרת תקדים בשלטון החוק, נדרשים סעדים חסרי תקדים...".

20. **התנהלותו של ראש הממשלה ושל הממשלה, ובפרט מחדלם, מביצוע אף ראשית פעולה לקידום יישומו של הצו השיפוטי, מהווים פגיעה בשלטון החוק וחוטאים לעקרון הפרדת הרשויות ממנו נובע הכבוד ההדדי שבין שלוש הרשויות ועולים כדי התרסה מול החובה לקיים את הצו השיפוטי.**

21. **התנהלות זו מהווה סכנה של ממש לקיומו של המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל ובכלל זה לעקרון שלטון החוק ולעקרון הפרדת הרשויות. הפרת צווים שיפוטניים, תוך שעולה שאין כל כוונה של ממש לקיימם, בלא פנייה מסודרת לבית המשפט לקבלת ארכה לביצוע הצו השיפוטי, ובפרט שעה שהמפרה היא ממשלת ישראל, משמעותה היא ריקון מתוכן של יכולתן של ערכאות שיפוטיות לקיים ביקורת שיפוטית אפקטיבית על פעולות הממשלה. בנסיבות העניין, בהיעדר ציות לפסק הדין, הוא מאבד מהמשמעות המעשית שלו.**

22. **כפי שעולה מהשתלשלות העניינים שתוארה לעיל, מאז מתן פסק דינו של בית המשפט הנכבד, הממשלה לא פעלה ליישומו, ואף לא נקטה בראשית פעולה. זאת, חרף פניות היועצת המשפטית לממשלה לראש הממשלה בעניין זה. יודגש, כי הפניות מוענו לראש הממשלה מתוקף תפקידו ובפרט בהיותו אחראי על סדר יומה של הממשלה ובעל הסמכות לנקוט בפעולות שונות לשם ביצוע פסק הדין, משמדובר בצו מוחלט החל על מספר משרדי ממשלה שונים. על כן, במסגרת תפקידו נדרש ראש הממשלה עצמו לפעול לצורך יישומו של פסק הדין.**

יודגש, כי, עד כה ובמשך כ-50 יום ממועד מתן פסק הדין, לא נעשתה אף פעולה שניתן לראות בה ולו כראשית ביצועו של פסק הדין. בתוך כך, למיטב הידיעה, ראש הממשלה לא נתן הנחייה אופרטיבית כלשהי על רקע הצו המוחלט שניתן ואף לא הטיל על גורם כלשהו את תכלול הנושא. לא זו אף זו, כעולה מההתייחסותו של מזכיר הממשלה מיום 8.1.26 בדיון שהיה קבוע בנושא זה בממשלה ביום 4.1.26 לא נכח הדרג הממשלתי הרלוונטי (ראש הממשלה, שר הביטחון ושר האוצר). כן עולה מההתייחסות האמורה כי הדיון הבא בסוגייה עתיד להתקיים רק ביום 18.1.26, שבועיים ימים לאחר חלוף המועד בו נדרשה הממשלה להשלים את יישום הצו האופרטיבי הנוגע למדיניות האכיפה, וכפי שציין מזכיר הממשלה, "רק לאחר שראש הממשלה יסכם את הדיון בנושא וייתן הנחיותיו, ניתן יהיה לעדכן על המשך הפעולות בעניין".

עוד נבקש להבהיר ביחס לטענת הממשלה (המובאת בהתייחסות מזכיר הממשלה) לפיה "יש טעם מעשי של ממש להאריך את מועד יישום פסק הדין בכל הנוגע לחובה של הממשלה לקבוע מדיניות אכיפה נלווית, וזאת גם בשל כניסתו הצפויה של החוק לתוקף בקרוב ולא רק בשל העובדה שהדין בממשלה טרם הושלם", כי זו נדחתה על ידי בית המשפט הנכבד, שקבע כי החקיקה הצפויה אינה יכולה לפטור את הממשלה מחובתה לקיים את הדין, ועל כן אין מקום לקבלה.

מכלול הנסיבות מצביע אפוא על כך שהממשלה לא פעלה לבצע את פסק הדין והסעדים האופרטיביים שהופנו כלפיה, ואף לא הביעה כוונה כלשהי לקיים את פסק הדין, ובכך הפרה את פסיקת בית המשפט.

23. **הפרה בוטה זו היא חמורה במיוחד, לנוכח קריאות פומביות של מי משרי הממשלה שלא לצית לצווים שיפוטניים מסוימים מבלי שהממשלה או העומד בראשה מגנים או מתנערים מהן. זאת, שעה שעסקינן בפסק דין שעוסק גם הוא בהפרת הדין - הפרה מודעת ומתמשכת, תוך פגיעה חריפה בשוויון, אשר פסק הדין הורה לממשלה לטפל בה. כזכור, בהתייחס לכך קבע בית המשפט הנכבד כי אין מדובר אך בפגיעה בשוויון אלא בפגיעה בצורך ביטחוני ממשי, וראו בפסק דינו של כב' המשנה לנשיא סולברג, כדלקמן:**

"בעת הנוכחית, על הפרק לא רק סוגיה של שוויון, אלא צורך ביטחוני ממשי. כפי שנמסר מאת גורמי המקצוע בצה"ל, כאמור לעיל, לפי צרכי הצבא העדכניים נדרשים כ- 12,000 חיילים נוספים בשירות חובה, כאשר למעלה ממחציתם – לתפקידי לחימה. מחסור זה בחיילים, ובלוחמים בפרט, בא לידי ביטוי לאורך המלחמה, בין היתר, בהיקפים יוצאי הדופן של גיוס המילואים; בהעלאת גיל הפטור משירות מילואים.. ובהקדמת גיוסם של תלמידי ישיבות ההסדר, המכילות הקדם -צבאיות ומבצעי שנות שירות.. ברי, כי בנסיבות אלה, חלה חובה על הרשויות הרלבנטיות להביא בחשבון, במסגרת הפעלת שיקול דעתן, את ה"אתגרים שמונחים לפתחו של הצבא ומערכת הביטחון בימים אלה", כמו גם את "צרכי הביטחון הקונקרטיים" נוכח ה"המציאות הביטחונית שבה אנו מצויים בימים אלה ממשי."

24. **על כן, יש מקום להורות לראש הממשלה ולממשלה לקיים לאלתר את הצו שהורה לממשלה לנקוט בפעולות משלימות נרחבות במישור האזרחי-כלכלי.**

25. נבקש להפנות לדבריו הנכוחים של כב' המשנה לנשיא בית המשפט הנכבד בפסק הדין, בהתייחס לחובת הממשלה ליישם את פסק הדין בהקשר זה:

" 66. אם כן, דומה כי יש בנמצא פעולות רבות, מרביתן מצויות בסמכותה של הממשלה, אשר קיימת הסכמה יחסית לגבי היותן אפקטיביות בקידום מימושה של חובת הגיוס. ודוק: ההחלטה אילו צעדים לקדם, לשם גיבוש מערכת אכיפה אפקטיבית, היא החלטת מדיניות מובהקת; היא נטועה בליבת שיקול הדעת של הממשלה, ודורשת מומחיות של גורמי המקצוע. תפקידנו, למצער בשלב זה, אינו להורות אפוא על קידום צעדים ספציפיים, כאלה או אחרים, אלא רק לעמוד על החובה המשפטית הכללית המוטלת על הממשלה, ולהתוות קווים מנחים לעמידה בה; הדרך המדויקת שבה תיושם חובה זו – תיקבע על-ידי הממשלה. כך בעת הזו, אולם ככל שהפרת החובה תימשך, יתכן כי נידרש בעתיד גם ליותר מכך."

26. יצוין, כי בשעה 13:50 נמסר לפרקליטות המדינה כי מזכיר הממשלה הגיש הודעה מטעמו לתיק בית המשפט הנכבד. עד למועד חתימת מסמך זה לא התקבלה אינדיקציה כי הודעה זו נקלטה בתיק בית המשפט, אולם למען הזהירות יבקשו המשיבים, ככל שההודעה האמורה נקלטה, להבהיר כי לא התבקש ייצוג נפרד בעתירה זו וממילא לא התקבל וכן כי מזכיר הממשלה אינו צד לעתירה.

בהקשר זה יצוין, כי טיוטת התגובה הועברה למזכירות הממשלה, כמקובל, ואולם חלף העברת הערות הממשלה לטייטה, הוגשה הודעת מזכיר הממשלה כאמור.

היום, כ"ג בטבת תשפ"ו

12 בינואר 2026

הדס ערן, עו"ד

סגנית בכירה א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

נטע אורן, עו"ד

סגנית מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה